

Huygens
Museum

Voorburg, 23 oktober 2024

Papieren vrienden

De boekenschat van Constantijn Huygens

25 oktober 2024 tot en met 28 februari 2025

Op 25 oktober opent de tentoonstelling *Papieren vrienden. De boekenschat van Constantijn Huygens* in het Huygens Museum in Voorburg. In deze tentoonstelling worden de waardevolle boeken uit Huygens' bibliotheek getoond, waaronder een recente aanwinst waarin Huygens eigenhandig zijn motto "Constanter" schreef.

Een leven met boeken

Constantijn Huygens (1596-1687), de beroemde Nederlandse schrijver, dichter, componist en secretaris van de Oranjes, was een gepassioneerd boekenliefhebber. Hij beschouwde zijn boeken als trouwe vrienden, waarmee hij zich omringde en die hem steeds konden bijstaan. In het gedicht 'Hofwijck' nodigt hij de bezoekers van zijn buitenplaats uit om te genieten van het *uitzicht* maar ook van het *inzicht* dat de verzameling boeken binnen kon verschaffen. Huygens schreef vaak zijn motto "Constanter" (Standvastig) op het titelblad van zijn boeken. Na zijn dood is de verzameling uiteengevallen, maar dankzij die handgeschreven naam zijn er nog altijd boeken uit zijn bezit te vinden in bibliotheken over de hele wereld.

Nieuw in het Huygens Museum

Recent was het mogelijk om een exemplaar uit Huygens' bibliotheek toe te voegen aan onze collectie. Na een omzwerving van meer dan 330 jaar komt dat boek nu terug op Hofwijck, met voorin, in zwierige maar standvastige hand, de naam van de eerste eigenaar. Het boekje zelf is niet groter dan een smartphone en zal de taalkunstenaar Huygens zeer hebben aangesproken. De Franse auteur Estienne Tabourot (1549-1590) noemde zijn eigenaardige publicatie uit 1583 *Les Bigarrures du Seigneur Des Accordez*, dat zoiets betekent als *Het bonte mengelwerk van de Heer der Samenklanken*. Het is een ludiek-poëtisch werk, vol woord- en taalspel, anagrammen, acrostichons en rebussen uit de late zestiende eeuw.

Papieren vrienden

De tentoonstelling zelf is een soort reünie van Huygens' papieren vrienden. De titel verwijst naar een gedicht waarin Huygens zich verdedigt tegen de kritiek op zijn enorme boekenbezit, dat hij steeds maar bleef aanvullen:

*Wat lig je te zeuren over de hoeveelheid boeken,
Die ik in lange tijd verzameld heb en meer en meer laat zoeken?
Het zijn dode vrienden, Jan, met rede, met verstand,
Over alle wetenschappen, uit alle talen, alle land,
Die zich, tot mijn nut, op allerlei vragen,
Hetzij als boodschappers, hetzij als getuigen gedragen.*

Bezoekers kunnen 16 bijzondere exemplaren van Huygens in de collectie van het Huygens Museum bewonderen. Zo sta je oog in oog met het handschrift van de grote schrijver en stap je in zijn boekenwereld. Als je zijn naam in dat zwierige schrift ziet staan, beleef je een historische sensatie. Dit zijn de originelen, de échte boeken uit de bibliotheek van Constantijn Huygens. Bovendien maken de verhalen achter de boeken, vakkundig gereconstrueerd door gastconservator dr. Ad Leerintveld, deze tentoonstelling tot een reis door de wetenschap en literatuur van de zeventiende eeuw. Titels hebben betrekking op Huygens' tijdgenoten als Johan van Oldenbarnevelt, de Franse maarschalk Jean de Gassion, Hugo de Groot en de dichter Roemer Visscher.

Geschenken aan vrienden

Huygens' boeken waren niet alleen zijn eigen papieren vrienden, maar ook waardevolle cadeaus aan relaties en vakbroeders. Huygens gaf regelmatig boeken weg, niet zelden zijn eigen werk natuurlijk. Cornelis Boey (1611-1665), advocaat bij de Hoge Raad van Holland en Zeeland, kreeg van Huygens de bundel *Korenbloemen* en ook de beroemde glasgraveur Willem van Heemskerck (1613-1692) kreeg deze bundel cadeau. Die laatste met voorin een persoonlijke opdracht in dichtvorm. Huygens prijst daarin de edele kunst van het glasgraveren, iets wat volgens het gedicht toch in veel hoger aanzien staat dan Huygens' eigen talent, boeken schrijven, want boeken zijn immers maar "gestolde pap van oude linnen lappen". Deze tentoonstelling laat zien dat het tegendeel waar is.

Herontdekking in de eigen collectie

Het onderzoek in aanloop naar de tentoonstelling bracht een beroemd boek in de verzameling van het museum opnieuw onder de aandacht. Niet eerder was vastgesteld dat een exemplaar van de *Korenbloemen*, de bundel met Huygens' verzamelde Nederlandse poëzie zijn handexemplaar is. Met een klein label is aangegeven dat het hier om 'mijne koren bloemen' gaat en een tweetal citaten uit Plinius de Jongere in Huygens' eigen handschrift onderstrepen het belang dat de dichter hechtte aan deze bundel, zijn levenswerk. Deze maakt duidelijk dat voortdurende aandacht voor de museumverzameling van belang is: er zijn nog steeds nieuwe dingen te ontdekken, zelfs als een boek al jaren in de kast staat.

Stichting Vrienden Huygensmuseum Hofwijck

De tentoonstelling biedt een uniek beeld van het leven en werk van een van de grootste geesten van de Nederlandse zeventiende eeuw. Bezoekers kunnen uitkijken naar een indrukwekkende verzameling zeldzame boeken die Huygens' brede interesse in theologie, wetenschap, kunst en literatuur weerspiegelen, een bijzondere hereniging van Huygens' papieren vriendenkring. Als een klein, regionaal museum van internationaal belang hebben het Huygens Museum en de Vereniging Hofwijck, eigenaar van het buitenhuis Hofwijck en de collectie, beperkte middelen. Het museum is in deze aanwinst ondersteund door de Stichting Vrienden Huygensmuseum Hofwijck, die zich ten doel stelt om de museale activiteiten rondom de collectie te ondersteunen. De middelen van deze stichting zijn volledig afkomstig van particuliere giften.

Papieren vrienden. De boekenschat van Constantijn Huygens is vanaf 25 oktober voor het publiek geopend. Meer informatie is te vinden op www.huygensmuseum.nl

Auteur en gastconservator: Historisch letterkundige en boekhistoricus dr. Ad Leerintveld

Ontwerp: Studio Berry Slok

Noot voor de redactie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat: Astrid van Nes via secretariaat@huygensmuseum.nl